

VERBINDING

Veel mensen met een handicap kiezen heel bewust voor OlmenEs

INTERVIEW

2

Ik probeer stem te geven aan wat in zijn hart leeft

IN GESPREK

3

Bernard Lievegoed leerstoel gevestigd

PERSBERICHT

3

Je krijgt energie vanuit de passie

ARTIKEL

4

Met spoed gezocht cartoonist voor de Verbinding

OPROEP

6

De inhoudelijke identiteit in de heilpedagogie en sociaaltherapie

Door Bernard Heldt

De antroposofische gehandicaptenzorg en kinder- en jeugdpsychiatrie, voor kinderen heilpedagogie en voor volwassenen sociaaltherapie genoemd, kenmerkt zich door specifieke uitgangspunten die de identiteit vormen. Deze identiteit vloeit voort uit een andere benadering van de werkelijkheid dan gebruikelijk, de antroposofische. Ze wordt zichtbaar in de bejegening, de (medicamenteuze) therapieën, de cultureel-religieuze activiteiten en de materiële vormgeving.

Algemeen wordt erkend dat een zichtbare identiteit bijdraagt tot de herkenning van een instelling. Medewerkers die vanuit de identiteit werken dragen hiertoe bij. Maar het is vandaag de dag niet eenvoudig om deze identiteit aan medewerkers over te dragen en concreet zichtbaar te maken. In dit artikel komen vertegenwoordigers van twee instellingen aan het woord: Dymph Meeuwisse van Titarel en Peter Vrouwe van de Wederik (Ita Wegman Stichting). Bij het gesprek met Dymph Meeuwisse is ook Cateljine Smeekens, medewerkster, aanwezig.

Het gesprek met Dymph Meeuwisse: 'Het is vertederend om te zien hoe de mensen kwaliteiten in elkaar ontdekken; je moet de hartverwarmende dingen blijven zien'.

Hoe komt de inhoudelijke identiteit bij Titarel tot uiting?

De medewerkers die bij Titarel werken, treffen hier iets bijzonders aan, hoewel ik mijn gezichtspunten niet speciaal meer vind. Zij hebben duidelijk behoefte om te weten wat er in de wereld aan de hand is en hoe je dit vanuit de antroposofie kunt benaderen. Je komt de inhoudelijke identiteit bijvoorbeeld tegen bij de opening iedere ochtend. Wij zingen echter geen lied, want dat past niet bij onze cliënten.

We lezen de weekspreuken op werkdagen en ik leg deze uit en dan doen we daar iets mee; we proberen van daaruit in de wereld te staan. Mijn grote vraag is wel, wat er herkenbaar blijft van het antroposofisch mensbeeld. De uiterlijke dingen, waarin vroeger de inhoudelijke identiteit werd gezocht, daar zit het 'm niet meer in. Je moet andere dingen zoeken.

Noem eens zoiets?

Ontwikkeling is voor ons zeer belangrijk, ook de ontwikkeling van de mensen met een handicap die hier wonen en werken. Zij hebben niet een moeilijker leven dan wij. Ze zijn dus gelijkwaardig aan ons. Deze mensen stellen ons een vraag waar wij antwoorden op proberen te vinden. Je hoeft geen medelijden met hen te hebben. Dit is hun opdracht in het leven; daar moeten zij wat mee. Wij proberen antwoorden voor hen te vinden. Uiteindelijk bepalen wij de sfeer in huis. De totaliteit wordt door ons richting gegeven. Dat kan soms wel eens spanningen opleveren. De mensen worden steeds mondiger; ze hebben een hoog niveau, weten heel goed wat ze willen. Ons uitgangspunt is: wij geven de richting aan. Maar het blijft een zoektocht.

Verder moet het werk dat ze doen zinvol zijn en ze moeten er wel lol in hebben. Onze cliënten zijn trots op Titarel en op hun werk in Titarel. Soms voelt een cliënt zich zo verantwoordelijk, omdat hij bepaald werk al lang doet, dat het voor een nieuwe medewerker moeilijk is om vertrouwen te winnen. Veel van hen werken ook buitenshuis, bijvoorbeeld in een winkel. Hierdoor voelen zij zich meer betrokken bij de samenleving. Hun omgeving wordt groter. Het voegt iets toe aan hun wereldbewustzijn.

En de cultuur?

Daar is voor mij de invalshoek: samenzijn op cultureel-inhoudelijk vlak. Dit wordt echter steeds moeilijker. De mensen willen niet meer meedoen aan culturele dingen. Het is dus een ongelooflijke zoektocht hoe je iemand toch kan interesseren. Vaak zeggen ze achteraf: het was toch een leuke dag. Ignaz Stegeman, een priester van de Christengemeenschap in Antwerpen, houdt in Titarel elke maand een voordracht, bijvoorbeeld over de bijbel,

voor cliënten en medewerkers. Achteraf wordt er vaak over nagepraat. Zo kunnen zaken zoals de dood met cliënten worden besproken. Een groep cliënten onderhoudt met een medewerker de tuin van de Christengemeenschap in Antwerpen. Titarel heeft ook een eigen kapel, waar men regelmatig samenkomt.

Eens in de zoveel tijd komt er een katholieke priester een dienst doen, een man met ruime opvattingen over het geloof. Hij kent alle mensen bij naam. Er komen dus twee geestelijken regelmatig in Titarel.

We zijn mensen van deze tijd; we hebben bijvoorbeeld een computerhoek. Eerst leverde het MSN-en veel ellende op; sommigen verdronken er als het ware in. In eerste instantie denk je: wie ben ik om te zeggen dat het niet mag. Maar we hebben toch een zorgverantwoordelijkheid; ik moet wel grenzen stellen. Dus hebben we nu in Titarel regels omtrent het MSN-gebruik, want het was niet in de hand te houden. Iedereen mag nu maximaal een half uur per dag MSN gebruiken. Maar eigenlijk vind ik dat dit soort dingen zich moeilijk met de inhoudelijke identiteit verdragen.

Sociaaltherapeutische woon- werkgemeenschap Titarel, dat gelegen is op het landgoed Bieduinen in Putte, biedt zorg aan 24 volwassenen vanaf 18 jaar met een ontwikkelingsstoornis op verstandelijk niveau en/of autisme. Er zijn een aantal werkgebieden binnen Titarel, zoals de bosbouw en het dierenverblijf, de mattenvlechterij en de pottenbakkerij.

Ouders zijn geïnteresseerd in hoe wij naar hun kinderen, onze cliënten, kijken. Wij vinden hun leven zinvol. En zij voelen zich ook volwaardig mens. Dat is het uitgangspunt van de sociaaltherapie en dus ook voor Titarel. Dit is trouwens voor ieder mens belangrijk. Het is bij ons vanzelfsprekend dat we van onze cliënten leren. Dat hoort er voor ons echt bij. Bijvoorbeeld: met vakantie naar Curaçao ging er dit jaar een jongen mee van een andere instelling. Hij heeft een stoornis in het autistisch spectrum en het is niet eenvoudig om met hem om te gaan. De andere cliënten zien die handicap niet en wij de medewerkers hebben ons vaak geërgerd, maar het blijkt eigenlijk een hele leuke jongen. Wij hebben allemaal rariteiten. Het is vertederend om te zien hoe zowel de mensen met een handicap als de medewerkers de kwaliteiten in elkaar ontdekken. Je moet de hartverwarmende dingen blijven zien. Je moet ervan genieten, steeds nieuwe dingen zien in elkaar. In Titarel blijven we dit proberen.

"Juist de harmonie te vinden in spanning en ontspanning, is ontwikkeling! Want de mens is als een Tempel waarbinnen zijn uniek-zijn schuilt. Het verborgene wil gezien worden, kwaliteiten zichtbaar gemaakt! Hieraan te mogen werken, in voortdurende wisselwerking met elkaar, is het streven in het leven." (uit de brochure van Titarel, uitgegeven februari 2003)

Wat heb je van je omgeving, bijvoorbeeld het HPV, nodig aan ondersteuning?

In Titarel hebben wij ook psychiatrische cliënten. Vroeger werden weinig medicijnen voorgeschreven, nu zijn de kasten te klein. We hadden een antroposofisch arts in België, maar dit werkte toch niet echt. De Bernard Lievegoed Kliniek had ook geen antwoord op onze vraag. Dit is dus een probleem voor Titarel. Wij hebben behoefte aan medische ondersteuning. Therapeutische ondersteuning is aanwezig en dus minder noodzakelijk. Verder hebben we behoefte aan inhoudelijke ondersteuning, maar ik zou niet weten hoe dat vorm gegeven moet worden. Kunnen we geholpen worden bij het organiseren van een cursus?

Lees verder op pagina 4

Dymph Meeuwisse en Cateljine Smeekens (foto Ageeth Koning)

Inhoudelijke identiteit doet een beroep op het bewustzijn op het juiste moment

“Identiteit vraagt om heldere standpunten, geloof in wonderen, saamhorigheid en standvastigheid”

Koop Daniëls is directeur van OlmenEs, een zorginstelling in Friesland en lid van het dagelijks bestuur van het Heilpedagogisch Verbond als mandaathouder inhoudelijke ontwikkeling. Hieronder valt onder andere de tweejaarlijkse herfstconferentie, dit najaar in OlmenEs onder de titel “Competent op het juiste moment”. Een nieuw initiatief is de kadercursus voor hoger management. Professor Bernard Lievegoed ontwikkelde de eerste kadercursus zo’n 25 jaar geleden voor leidinggevend van antroposofische zorginstellingen. Thema’s hieruit, zoals de omgang met tegenmachters, zijn terug te vinden in zijn boek “Mens op de drempel”. Deze nieuwe kadercursus wil leidinggevend spiritueel voeden bij het ontwikkelen van de inhoudelijke identiteit van de zorg. Koop over de inhoudelijke identiteit van OlmenEs.

Door Alexandra Buijsman

Hoe is OlmenEs eigenlijk begonnen en hoe ben jij daarbij betrokken geraakt?

In 1987 kwam een enthousiaste groep van 12 mensen bijeen die een antroposofisch initiatief wilden starten in Friesland. Onder hen was een ouder van een jongen met een handicap die mij erbij vroeg. Daar ontmoette ik een groep mensen waar ik razend enthousiast voor werd. Zij wilden iets bijzonders en daarmee heb ik me van harte verbonden. Ik wilde graag meehelpen het idee te verwerkelijken, maar in eerste instantie niet om er zelf in te gaan staan. Ik werkte toen bij Zonnehuizen Veldheim Stenia en had het daar erg naar m’n zin. Na een aantal jaren was er iemand nodig als het gezicht van het nieuwe initiatief en directeur en die vraag werd mij gesteld. Drie maanden bedenktijd had ik nodig om alle consequenties te overwegen; ik wilde het heel graag, maar hoe zou het zijn voor ons gezin? Ik heb ja gezegd, maar mijn gezin bleef wonen in Brummen. Terugkijkend is het de goede keuze geweest. Mede door de gedeelde spirituele basis bleek de initiatiefgroep tot veel in staat. Met elkaar hebben we wonderen verricht. Na 7 intensieve voorbereidingsjaren kon OlmenEs in 1994 beginnen met 18 mensen met een handicap, een handvol medewerkers en drie werkgebieden. In 2001 hebben we de woon- en werkgemeenschap OlmenEs “gegrond” met een grondsteenlegging op 29 september 2001. In de initiatieffase hadden we Karel Peper (heilpedagogisch arts) als wachter gevraagd, een soort peetvader die OlmenEs vanuit geestelijk perspectief begeleidt. Hij heeft zich innig met OlmenEs verbonden. Het was heel bijzonder dat hij precies op de dag van de grondsteenlegging is overleden. Vanaf de andere kant van de drempel van de geestelijke wereld blijft hij onze wachter. Alle overledenen die belangrijk zijn geweest voor OlmenEs willen we blijvend gedenken. Voor iedereen ligt er daarom een herdenkingsboek ter inzage op een centrale plaats in de hal van de zaal.

Hoe ziet de identiteit van OlmenEs eruit?

We noemen onszelf antroposofisch en professioneel en doen veel dingen anders dan reguliere instellingen. Hier zal het management bijvoorbeeld nooit los staan van de inhoud, met name de leidinggevendenden doen hun werk vanuit de inspiratie van de antroposofie en de heilpedagogie/sociaal therapie. Het is absoluut geen losstaand kunstje: een goede manager van een kroonkurkenfabriek is niet vanzelfsprekend een goede manager van een antroposofische zorginstelling. We besteden veel zorg aan onze visie en dat begint bij basale dingen, zoals bijvoorbeeld het aannemen van de telefoon, de

keuze voor schoonmaakmiddelen en zorg voor het terrein. Met een groep medewerkers werken en leven we vanuit het antroposofisch mensbeeld. We geven vorm aan het dagbegin en de dagafsluiting, rituelen rond maaltijden, jaarfeesten en zondagsvieringen. Het vraagt de nodige inspanning, tijd en bijeenkomsten om dit met elkaar af te stemmen. Van nieuwe medewerkers wordt verwacht dat ze interesse hebben in onze visie, die niet alledaags is. Vanuit de karmagedachte hebben medewerkers en de mensen met een handicap vanuit een groter perspectief met elkaar te maken en kunnen ze zich ontwikkelen aan elkaar. Vanuit nieuwsgierigheid naar de kracht van de gemeenschap kunnen medewerkers ook naar hun eigen ontwikkeling gaan kijken. De identiteit van OlmenEs vind je terug in ons enthousiasme voor het werk, de zorg voor elkaar en de aandacht voor de kleine dingen.

Hoe werk je aan de inhoudelijke identiteit op OlmenEs?

Ik doe dat niet alleen. OlmenEs heeft een identiteitsgroep met 11 medewerkers die tweewekelijks bij elkaar komt en stil staat bij beleidszaken, voorgenomen besluiten, regels die vanuit de overheid op ons afkomen en daar stellen we onszelf de vraag: past het ons? Hoe kunnen we een passend antwoord vinden zonder aan onze identiteit in te boeten?

De verschillende groeifasen van OlmenEs gingen uiteraard steeds gepaard met de komst van nieuwe medewerkers. Bijzonder is dat er tot nog toe nauwelijks geadverteerd hoefde te worden. Een belangrijk aandachtsgebied is dan hoe deze nieuwe medewerkers ingevoerd worden in de “hoe en waarom’s” van wat we doen. Daarom hebben we samen met Ilmarinen in Groningen, een prachtige introductiecursus ontwikkeld. Omdat ontwikkeling een belangrijk item is, hebben we gekozen voor een bijzondere sollicitatieprocedure voor nieuwe medewerkers. Tijdens een biografisch gesprek wordt gekeken of de biografie van de sollicitant en die van de instelling bij elkaar passen.

Verder biedt OlmenEs antroposofische medicijnen en therapieën, een rijk cultureel- en recreatief programma en een opleidings- en scholingsbeleid met inhoudelijke thema-avonden en interne conferenties rond een jaarthema.

Komen mensen met een handicap af op de identiteit van OlmenEs?

Veel mensen met een handicap en hun ouders kiezen heel bewust voor OlmenEs. Dat is bijzonder. Misschien niet in eerste

“Wij zijn ergens doorheen gegaan” (foto Alexandra Buijsman)

instantie voor de antroposofische identiteit, maar wel voor de uitwerking en beleving daarvan. We kennen een vast dag, week en jaarritme met eigen gewoonten en tradities. Dit geeft houvast, rust en evenwicht. Wij zoeken naar wat ieder mens uniek maakt, proberen aan te sluiten bij wat hij of zij kan en zoeken een passend werkgebied in een van de 13 werkplaatsen. In de 11 jaar dat OlmenEs nu bestaat zijn er slechts 5 mensen na korte tijd weggegaan, omdat dit toch niet was wat ze zochten, bijvoorbeeld door het ontbreken van tv en computer. Soms waren de verwachtingen te hoog gespannen en konden wij die niet waarmaken. Daarvan hebben we geleerd geen hemel op aarde te beloven en geen hogere verwachtingen te wekken dan we waar kunnen maken.

Naamgeving OlmenEs

De Noorse mythologie en het bos waar OlmenEs haar bestaan heeft opgebouwd waren inspiratiebron bij het vinden van de naam. In de Edda wordt verhaald over het ontstaan van de wereld: uit de bomen Olm en Es schiepen de Goden de mens, de man noemden zij Ask (Es) en vrouw Embla (Olm of Iep). Met Olm en Es begon de mensheid haar ontwikkeling.

Internetcafé

Inmiddels zijn televisie en computer er wel gekomen, niet in de woonhuizen, maar in een mooi dorpscafé. Het project heeft de krant gehaald; er is een eigen dorpscafé geopend voor bewoners, een nieuwe ontmoetingsplaats, waar verschillende activiteiten onder begeleiding gedaan kunnen worden. Ze kunnen er internetten, film en dvd’s kijken, spelletjes doen of tijdschriften, boeken of kranten lezen. En ook de tuin er omheen is aantrekkelijk gemaakt met een terrasje, een zitkuil tussen rozenpoortjes en een vlindertuin. Uit de enquête onder bewoners is de naam Wereldboom gekozen en vertaald in de Latijnse versie: Thuja. Het is een groot succes, er komen gemiddeld 25 bezoekers per avond.

Lees verder op pagina 3

COLUMN

Kadercursus

Gek genoeg ontbreekt een belangrijk opleidingsinitiatief bij de biografie van Bernard Lievegoed op diens website. Voor verdieping en bewustmaking van het geestelijk karakter van heilpedagogie en sociaaltherapie riep hij in de jaren tachtig de ‘kadercursus’ in het leven. Zo bood hij het hoofd aan een door hem geconstateerde teruggang van de eigen identiteit, ook bij leidinggevendenden en mensen van het middenkader. Vandaar de enigszins merkwaardige naam kadercursus, terwijl het toch puur om spirituele inhoud ging. En die had Lievegoed tijdens zijn lange leven meer dan genoeg verzameld om deze nu, tegen het eind, door te geven aan een nieuwe generatie. Drie cursusjaren hebben zo onderricht van hem ontvangen, die van het seizoen 1988-1989 was de laatste; in totaal gaat het misschien wel om tachtig deelnemers.

Veel van wat hij toen als inhoud en achtergrond ter sprake bracht was nieuw voor de oren van de aanwezigen. Later, en ook rond die tijd zelf al, vloeide het nodige

hiervan in publicaties die van zijn hand verschenen, zoals ‘Bezinning op de Grondsteen’, ‘Samenwerkingsvormen’, ‘Mensheidsperspectieven’ en ‘Het oog van de naald’. In het eerste deel van ‘Bezinning op de Grondsteen’ bijvoorbeeld behandelt Lievegoed achtergronden, die deelnemers aan zijn kadercursussen wel heel bekend zullen voorkomen. Hij beschrijft de spirituele invloed van verschillende hogere wezens, aartsengelen, op het leven in de loop der eeuwen, die de tijdperken op aarde kleur geven. Bijzondere aandacht richt hij op dat deel van de Middeleeuwen dat hij de ‘Rafaëltijd’ noemt, tussen de negende en de dertiende eeuw, waarin hij drie belangrijke spirituele stromingen ontwaart: de groei en bloei van de kathedraalschool van Chartres, het Parcivaldrama van het graalmysterie en de opkomst en ondergang van de orde der tempeliers. Lievegoed bracht deze, kort gezegd, achtereenvolgens in verband met denken, voelen en willen, en ook met zulke specifiek antroposofische initiatieven als de Vrije Hogeschool voor Geesteswetenschap, de grondsteenspreuk van de Antroposofische Vereniging en de impuls van de sociale driegeliding. Waarmee hij tevens zijn voorliefde toonde voor eenvoudige rijtjes, om grootse en veel-

omvattende inhouden terug te brengen tot makkelijker te bevatten begrippen. Voor de deelnemers aan de kadercursus echter waren deze onderwerpen, waar de hele persoon van Lievegoed achter stond en die door hem waren toegesneden op hun eigen situatie, inhouden voor het leven! Lievegoed zelf was ten diepste met de heilpedagogie verbonden, als stichter hiervan in Nederland in 1931, ook al bekleedde hij hier niet meer dan een kleine vijftienvijftig jaar een directe functie. De huidige tijd beschreef hij in navolging van Rudolf Steiner als een Michaëltijd, waarin de mens met behulp van zonne-impulsen de strijd tegen het eenzijdig materialisme kan aangaan. Michaël is de aartsengel van de herfst, het seizoen waarin, dóór het afsterven van de natuur, de zon opglanst. Lievegoed was gefascineerd door het ‘geheim dat weeft tussen Michaël en Rafaël’ (Grondsteenboekje, pag. 22). Typerend voor hem was dat hij de ontraadseling hiervan als opdracht aan de heilpedagogen en sociaaltherapeuten meegaf, maar dan omgeformuleerd als ‘het geheim dat leeft tussen hart en longen’, dat zij moeten leren kennen en doorgronden. Het hart als het zonne-orgaan van Michaël, de longen als het therapeutische, op genezing gerichte mercurius-orgaan van Rafaël, zoals hij deze in dit boekje beschrijft. Heilpedagogen en sociaaltherapeuten hebben de taak om hun eigen identiteit te vinden in de wisselwerking tussen deze twee grote geestelijke impulsen.

Michel Gastkemper

Bernard Lievegoed leerstoel aan Vrije Universiteit

Zeist, 2 september 2005 - Het Heilpädagogisch Verbond vestigt per 1 september a.s. aan de Faculteit der Godgeleerdheid van de Vrije Universiteit te Amsterdam, de leerstoel 'Ethische aspecten van zorg en hulpverlening vanuit de antroposofie'. Bijzonder hoogleraar wordt prof. dr. J.S. Reinders. Deze bekendmaking is vandaag gedaan op de conferentie "De 'bezielde samenleving", ter gelegenheid van de 100e geboortedag van prof. Lievegoed, in Driebergen.

De leerstoel krijgt de naam 'Bernard Lievegoed leerstoel' en geldt voor een periode van vijf jaar. Deze naam geeft uitdrukking aan de erkentelijkheid voor het wetenschappelijk werk waarmee Bernard Lievegoed heeft bijgedragen aan zowel de heilpädagogische en sociaaltherapeutische zorg, als ook aan andere wetenschappelijke en maatschappelijke gebieden. Het Heilpädagogisch Verbond is de landelijke koepel van antroposofische zorginstellingen voor verstandelijk gehandicapten.

Prof. dr. Bernard Lievegoed (1905 – 1992) was een bezielde vernieuwer op diverse gebieden, waaronder de kinder- en jeugdpsychiatrie, het wetenschappelijk onderwijs en de organisatieontwikkeling. Hij verwierf grote bekendheid, nationaal en internationaal, met boeken als 'Organisaties in ontwikkeling' (1969), 'De levensloop van de mens' (1976) en 'Mens op de drempel' (1983). Het werk van Lievegoed heeft veel invloed gehad op de zorg aan kinderen en volwassenen met een verstandelijke handicap en is in 11 talen vertaald.

Het Heilpädagogisch Verbond bestendigt met deze leerstoel de traditie die Bernard Lievegoed eerder vestigde, het verbinden van antroposofie met actuele maatschappelijke vraagstukken. De leerstoel stelt het HPV in staat om zorg en hulpverlening vanuit antroposofische instellingen te ondersteunen met wetenschappelijk onderzoek en onderwijs. Naar verwachting heeft dit ook een vruchtbare werking op sociaalpedagogische studies in het hoger beroepsonderwijs.

Prof.dr J.S. Reinders, hoogleraar Ethiek aan de leerstoel 'Ethische aspecten van zorg en hulpverlening vanuit de antroposofie', gevestigd aan de Faculteit der Godgeleerdheid aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Een korte kennismaking.

"Als hoogleraar ethiek aan de Vrije Universiteit in Amsterdam heb ik mij de afgelopen tien jaar gericht op de ethische aspecten van zorg- en hulpverlening aan mensen met een verstandelijke beperking. Samen met mijn collega dr. Herman Meininger heb ik de Willem van den Bergh-leerstoel bememd, in 1995 ingesteld door de Stichting 's Heeren Loo Zorggroep. Eén van de belangrijkste thema's is steeds geweest de wijze waarop

maatschappelijke veranderingen het denken over handicap en zorg beïnvloeden. De laatste jaren hebben we die vraag vooral toegespitst op de degenen die het dagelijkse werk doen; wat betekenen die veranderingen voor de wijze waarop zij hun beroep uitoefenen? Vandaar ook de titel van mijn nieuwe boek: "Ethiek op de werkvloer" dat onlangs door 's Heeren Loo is uitgebracht. Ik ben zeer verheugd over de mogelijkheid die mij door het Heilpädagogisch Verbond wordt geboden om het werk van de Van den Bergh-leerstoel onder haar vlag voort te zetten. Uiteraard onder een naam die bij de traditie van het HPV past. Vanaf 1 september gaat daarom de Bernard Lievegoed-leerstoel van start in het kader waarvan ik onderzoek zal doen en ook onderwijs zal verzorgen aan de opleidingen van het HPV. De vraag die ons in het bijzonder zal bezig houden luidt: hoe kunnen zorginstellingen met een bijzondere identiteit in een sterk veranderende maatschappelijke omgeving toch hun eigen zienswijzen in praktijk brengen?"

EN VERDER

Rugzak in 2006 ook voor het middelbaar beroepsonderwijs

In navolging op de leerlinggebonden financiering (de Rugzak) in het basis en voortgezet onderwijs, komt er nu ook een Rugzak voor het middelbaar beroepsonderwijs. Op dit moment worden de plannen ontwikkeld, per 1 januari 2006 wordt de regeling ingevoerd. Ook mbo-leerlingen met een beperking krijgen dan een geldbedrag, waarmee ze hulp kunnen inkopen. Ouders van kinderen met een handicap of chronische aandoening kunnen ook in 2006 en 2007 terecht bij de vraagbaak Ouders en Rugzak. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen financiert de vraagbaak nog zeker twee jaar. Het gezamenlijke project van de Federatie van Ouderverenigingen en de CG-Raad geeft ouders informatie en ondersteunt hen bij hun keuze voor leerlinggebonden financiering voor hun kind. Kijk voor meer informatie op www.oudersenrugzak.nl. De informatielijn is bereikbaar van maandag t/m donderdag van 9.30 tot 13.30 uur via telefoon (030) 297 06 89

Vervolg pagina 2: "Identiteit vraagt om heldere standpunten, geloof in wonderen, saamhorigheid en standvastigheid"

Is de identiteit van OlmenEs veranderd?

We zijn op meerdere gebieden enorm gegroeid; hebben grond erbij gepacht (inmiddels 55 hectare) en hebben in drie fasen nieuwbouw gerealiseerd volgens de organische bouwprincipes. Ieder gebouw heeft een eigen vorm, een eigen identiteit en uiteraard een eigen naam. De huizen hebben bomennamen in het Latijn. We hebben een biologische boerderij, nieuwe werkplaatsen en zijn uitgegroeid tot een zorginstelling voor 100 mensen met een handicap. Je zult mij nooit degenen waarvan de zorg en begeleiding aan ons is toevertrouwd cliënt horen noemen, ook al deelt men ons graag in bij het economisch leven. We zijn een institutie van het geestesleven, maar moeten natuurlijk ook een goed materieel beheer voeren. OlmenEs heeft de zorg voor de mensen met een handicap, maar evenzeer voor de medewerkers, de omgeving, voeding en vormgeving. Dat kun je zien en daar zijn we trots op. Er is een prachtige zaal en een goede keuken. Daarmee kunnen we nu ook landelijk en internationaal een rol spelen voor inhoudelijke ontmoetingen en uitwisseling van kennis en inzichten. Daar de regelgeving toeneemt, de eisen steeds ingewikkelder worden (brand, veiligheid, verslaglegging, arbo, hccp, administratieve organisatie) en bepaalde mensen zeer intensieve begeleiding nodig hebben, is financieel rondkomen een hele klus. Het hebben van goede contacten met gemeente en zorgkantoren is daarbij erg belangrijk!

Spelen de contacten met het Zorgkantoor een rol bij de instandhouding van de identiteit?

Jazeker. Niet dat ze onze identiteit als voorwaarde stellen, maar ze respecteren deze en zien de meerwaarde voor de zorg. Zo kan het gebeuren dat we volgens de regels geen recht hadden op bepaalde contracten, maar omdat ze ons

kennen, we ze toch kregen! Ik wil geen water bij de wijn doen, maar geloof in inhoudelijke argumenten en maak die kenbaar. Als je staat voor wat je vindt en wilt, kan er veel en dat blijkt tot nog toe te werken.

Heb je zorgen over de toekomst van de zorg?

Het wordt steeds moeilijker om te gaan met de veranderende eisen en wetten van de overheid. Zorginstellingen gaan daar verschillend mee om. Zo hebben wij te maken met het probleem dat in sommige gevallen mensen zodanig gestimuleerd worden dat hun zorgvraag en daarmee hun indicatie verandert, waarna er prompt minder geld binnenkomt en daarvoor kunnen we dan niet meer onze zorg leveren, waardoor het nu juist zo goed ging! Een verbetering hangt samen met de setting en bij het wegvallen, neemt de zorgvraag weer toe. Tegenwoordig wil het indicatieorgaan zorgbehoeften objectief vaststellen, maar volgens mij kan dat niet, omdat de zorgvraag ook afhankelijk is van de setting. Hierin vind ik de politiek illusoir bezig en daar maak ik me wel zorgen over.

Wat is jouw missie?

Ik heb geen missie. Maar ik vind het belangrijk de kracht van de gemeenschap te stimuleren middels samenwerking en aandacht voor de kleine dingen, dat wat er gebeurt met bewustzijn vullen, een soort meditatie dus. De kracht van de gemeenschap beweegt OlmenEs voort en vormt ieder die daartoe behoort. En andersom: de gemeenschap blijft gezond als zij zich door ieder individu laat spiegelen. Het is hier goed toeven, mede omdat we met aandacht voor elkaar, de bomen, de grond en de huizen werken, er is een levendig cultureel leven en ieder kan zijn talenten inzetten. Hieraan blijven we werken zolang we kunnen.

IN GESPREK MET

In gesprek met Marina Beijk, moeder van Joël

Marina Beijk en haar zoon Joël (foto Marina Beijk)

'Vanuit je hart kijken en luisteren en dat verbinden met je handelen'

Door Bernard Heldt

In haar sfeervolle woonkamer in Zeist spreek ik met Marina Beijk (55) over haar zoon Joël, een jongeman van 28 jaar met een meervoudig complexe handicap, die zich na zijn 8e jaar door een progressieve ziekte ontwikkelde. 'Neurologen snappen niet dat Joël nog leeft.'

Wat zijn de dingen die Joël en jij het liefste samen doen?

Bij elkaar zijn en elkaar als het ware 'innerlijk invoelen'. Ik verwoord dan wat ik voel en ik zie dat Joël daar blij van wordt. Ik probeer dan ook stem te geven aan wat in zijn hart leeft. Het is eigenlijk een wijze van bij elkaar zijn.

Joël is met zijn bewustzijn wel bij de dingen aanwezig, maar hij kan zich zeer beperkt zelfstandig uiten. Als we samen muziek luisteren, dan reageert hij. Bijvoorbeeld het lied van Barbara Streisand 'I believe ...'; dan pakt hij mijn hand en kijkt me aan. Bij het lied 'When you are weary, feeling small ...' van Simon en Garfunkel, streelt hij mij. Dat zijn heel intense momenten.

We doen ook fysieke dingen als samen lopen, waarbij ik hem op een speciale manier moet vasthouden. Dat is echt werken voor hem.

Als hij met mij wil communiceren, pakt hij mijn kin en kijkt me aan. Hij maakt ook gebaren met zijn handen en spreekt in klanken.

Wat zijn zijn dagelijkse activiteiten?

Het dagelijks bestaan is op zich al een enorme activiteit voor hem. Zijn naam betekent: 'Laat de zwakkeren zien hoe sterk ik ben', en dat maakt hij beslist waar! Hij 'vecht' zich als het ware dagelijks door zijn epilepsie heen.

Met vakantie maken we wandelingetjes, soms met de rolstoel, meestal lopend tussen ons in. Maar je moet altijd voorbereid zijn op fysieke tegenslagen. Zo moest hij op de eerste dag van een vakantie in Texel in allerijl in het ziekenhuis in Den Helder worden opgenomen.

In Orion, waar hij woont, bezoekt hij de basiswerkplaats, waar diverse activiteiten plaatsvinden, maar waar ook met hem gelopen wordt omdat lopen voor hem -broodnodig- werk is.

En zijn contacten en vriendschappen met anderen?

Een periode geleden is er een vriendenkring rondom hem opgezet. Joël heeft eigenlijk met iedereen een 'harteverbinding'. De kunst is om vanuit je hart naar hem te kijken en te luisteren en dat te verbinden met je handelen. Zoiets vereist wel een soort innerlijke scholing; dat blijkt niet iedereen te kunnen. Joël doet als het ware een appèl op je hartezintuig. Zijn boodschap aan andere mensen is: ontwikkel de kracht om aanwezig te zijn en verantwoordelijkheid te nemen voor het moment dat zich nú voordoet en kijk vanuit deze innerlijke houding naar jezelf in relatie tot mij. Hij vraagt bewustzijn.

Hoe kijk je naar de toekomst?

Dat doe ik niet, ik leef wat Joël betreft in het heden. We hebben onze handen al vol om met bewustzijn in het heden te leven en van daaruit adequaat met hem om te gaan. Ja, er zou ieder moment iets kunnen gebeuren; dat weet ik. Maar Joël zei altijd, toen hij nog kon spreken, "I love you are" en in deze liefde is het 'NU' genoeg.

Vervolg pagina 1: De inhoudelijke identiteit in de heilpedagogie en sociaaltherapie

Het gesprek met Peter Vrouwe: 'Je krijgt energie vanuit de passie; de kunst is om bij iedereen te zoeken waar deze passie zit'

Peter Vrouwe en Bart Veeke bij de ingang van de Wederik (foto Ageeth Koning)

Wat zijn belangrijke elementen in de identiteit van De Wederik?

Wij hebben in onze methodiek een sociaal concept. Sociale inbedding is één van de kenmerken van de sociaaltherapie. Een tweede belangrijke punt is: cliënten helpen cliënten, ofwel bewoners leren van bewoners, dat beschouw ik als de hoogste vorm van hulpverlening. Wij als Wederik mogen de voorwaarden scheppen. Het gaat om de ontmoeting. Binnen de ontmoeting leren wij van en met elkaar. Dat kan alleen in vrijheid.

Daarnaast moet ieder individu die verantwoordelijkheid krijgen die hij of zij aankan. Je voelt je dus niet voor iets verantwoordelijk maar je bent verantwoordelijk. Daardoor kom je in je kracht en niet in je zwakte. Als begeleiders mogen wij dus de bewoners aanspreken op de eigen verantwoordelijkheid die zij aankunnen. Dit versterkt hun identiteit en hun ontwikkeling.

'Wederik is een woonvoorziening voor 27 mensen met en verstandelijke beperking die over een redelijke mate van zelfstandigheid beschikken. Zij wonen verspreid over 5 huizen in een straal van één kilometer van elkaar in een wijk in Driebergen.'

Op mijn 25e heb ik de antroposofie leren kennen, daardoor kreeg mijn denken een inhoudelijk kader. Het is geen keurslijf, maar een inspiratiebron.

Als medewerkers is de antroposofie de verbindende factor van waaruit wij zorg bieden. Hieraan ontwikkel je inzicht om naar de cliënten te kijken. De medewerker is de kern; daar zit de energiebron. Het gaat er dus om medewerkers te motiveren om de antroposofische mensvisie levend te houden.

De belangrijkste vraag daarbij blijft 'waartoe zijn we op aarde?'. Dus: zingeving is belangrijk; en ja, soms zit het mee, soms zit het tegen; c'est la vie. Dat mag je, soms als moeilijk gegeven, accepteren. Aan het einde van het leven is, denk ik, het antwoord op de vraag, wat voor zinvol heb ik gedaan? een belangrijke.

Ieder heeft een opdracht, al is dat wel zwaar geformuleerd; je moet het leven ook gewoon ondergaan. Je moet doen wat op je bord ligt. Dat geldt voor medewerkers en cliënten.

We zijn betrokken naar onze cliënten, maar trachten zoveel mogelijk te begeleiden met de handen in de zakken. Wel met een wakker oordeel en alertheid. Kijk of iemand goed in zijn vel zit. Wij zijn geen verzorgingshuis, maar een voorziening die mensen begeleidt die zich niet vanzelfsprekend staande kunnen houden in onze samenleving. Het versterkt de identiteit als een cliënt bijvoorbeeld de eigen maaltijd bereidt of helpt bereiden. Het zit in hele kleine dingen.

Iemand wordt dan een persoonlijkheid waar hij of zij trots op kan zijn. De cliënten mogen gezien en gehoord worden, dan komen zij in hun kracht.

Als begeleider is het belangrijk zo neutraal mogelijk te zijn, maar wel uitnodigend en betrokken. Dat is de kunst van het vak.

Liefde, plus betrokkenheid.

Ook zeer belangrijk is de samenwerking met de ouders. De ouders verwachten niet dat wij op hun stoel gaan zitten, dus moeten we onze positie helder maken. Eens in de

twee maanden belt een begeleider met de ouders en zo nodig vaker. Alles is een kwestie van houding en communicatie.

Waar wordt die identiteit zichtbaar?

Wij trachten ontwikkelingsgericht te begeleiden. Centraal in het begeleidingsplan is dan ook de vraag aan de bewoner: waar wil je de komende tijd aan werken? De ouders spelen daar een zeer belangrijke rol bij. Het is dus een driepoot. Vaak zijn dit de leukste gesprekken: wat houdt iemand bezig. Wat vindt iemand belangrijk in deze fase van het leven? Waarin krijgt iemand eigenheid? Werk wordt gezien als ondersteunend voor ieder mens, dus ook voor de cliënten. Door het beroep dat je hebt krijg je ook je eigen kleur en is dat een belangrijke plek voor je ontwikkeling.

Dit geldt ook voor je vrijetijdsbesteding. Je krijgt energie vanuit de passie; de kunst is om bij iedereen te zoeken waar deze passie zit. Dit proberen we op te pakken in het begeleidingsplan. M.a.w. het zichtbaar maken van een levensvraag en dit dan koppelen aan de passie. Dat is de kunst.

Daarnaast eten wij biologisch; zuivel en groente betrekken we van de Hondspol. Als wij kopen, doen we dat verantwoord. Als de cliënten inkopen doen, kunnen we alleen adviseren, maar ze zijn vrij in wat ze kopen. Maar wij bepalen hoe de gezamenlijke huiskamer er uitziet, want als we dat niet zouden doen, kunnen wij niet meer verantwoord therapeutisch bezig zijn. We luisteren wel naar de cliënten maar het moet helder zijn wie in deze het besluit neemt. Zo gaat het bijvoorbeeld ook met sollicitaties: de cliënten maken kennis met de nieuwe medewerker, wij beoordelen de reacties van de cliënten. Dit nemen we mee in de besluitvorming.

Kun je iets zeggen over de cultuur?

Jaarfeesten zijn essentieel. Iedere medewerker helpt twee keer per jaar een jaarfeest mee organiseren. De cliënten doen ook mee met het organiseren. Hierdoor wordt zichtbaar dat wij met elkaar een groep vormen die het leven delen. En het sociale netwerk van de cliënt wordt ondersteund en dat is weer belangrijk voor de sociaal-emotionele ontwikkeling. Het Kerstspel voeren wij zelf op. Gesprekken daarover beginnen al in de zomer; dat is soms wel lastig. Maar om therapeutisch te kunnen werken is het goed om zicht te hebben voor wie welke rol goed is.

Sint Jan hebben we op de Hondspol gevierd. Er waren 70 mensen. Ouders namen van alles mee. Niemand wordt verplicht om een jaarfeest mee te vieren. Maar iedereen komt. Cultuur is zeer belangrijk; dat vormt een basis voor de mensen. Culturele inbedding biedt een warm nest. Daarom is het zo belangrijk om de sfeer te bewaren, net zoals de sfeer in de gemeenschappelijke huiskamer.

Elke zondagmiddag om 14.00 uur is er een activiteit, georganiseerd door de medewerkers. Iedere medewerker krijgt zijn/haar groepje gemotiveerd, dit berust op een persoonlijk lijntje tussen medewerker en cliënt. We dragen de cultuur dus op eigen kracht.

Wat heb je nodig om dit werk te doen, als ondersteuning, bijv. door het HPV?

Meer verdieping in de antroposofie. Verdiepingscursussen bieden perspectief. In teambesprekingen hebben we altijd een half uur inhoudelijke verdieping.

Ik geloof in geestelijke verbondenheid tussen mensen/groepen. In onze vergaderingen worden ze uitgenodigd om te praten. Als opmaat gebruiken we bijv. een gedicht of een vraag zoals bijvoorbeeld "wat is Michaël?".

Wat is jouw boodschap aan de zorg?

Zorg voor de sociale context, waardoor angsten e.d. minder worden. Deze poot is zeer belangrijk. Je moet "samen" dingen doen; pas dan kom je verder. Het individuele komt vanzelf wel. Een andere belangrijke boodschap is: uitgaan van het gezonde in de mens. Bureaucratisering en protocolsering zijn dodelijk voor de zorg.

'Wederik werkt vanuit de visie dat je je als mens vooral ontwikkelt door de ontmoeting met anderen. Daarom wordt belang gehecht aan een actief gemeenschapsleven. In de ontmoeting met anderen worden de begeleidingsvragen zichtbaar. De begeleiding is daarom zowel gericht op de individuele bewoner als op het groepsproces.'

INTERNATIONAAL NIEUWS

'Drempel als uitdaging' – over een congres voor mensen met een ontwikkelingsstoornis en medewerkers, 18 – 21 augustus in Praag.

Door Katharina Karlsson (Zweden)
Vertaling: Christian Wilbers

Op 21 augustus 2005, op de dag na, precies 37 jaar nadat de tanks van de Warschaupact in 1968 over het vrijheidsstreven van de 'Praagse Lente' heen denderden, werd een congres voor gehandicapte mensen uit heel Europa in Praag afgesloten. De 'Praagse Lente' was een poging om nieuwe wegen voor de menselijke samenleving te vinden en dit streven is blijven voortleven als warmte en licht in de harten van de mensen, wat er ook in de buitenwereld mocht gebeuren. Het woord "Praag" betekent drempel in het Tsjechisch en DREMPEL ALS UITDAGING was het thema van deze bijeenkomst, die vier dagen lang in een groot congrescentrum in het midden van de stad werd gehouden. Meer dan 600 deelnemers uit 22 landen (Europa, Libanon, de VS, 17 uit Nederland) waren naar Praag gekomen om samen op verschillende manieren aan dit thema te werken.

Elke zonsopgang en zonsondergang kun je als een drempel zien – en als symbool kregen alle deelnemers een oranje pet die als het ware licht gaf op de plek waar men zich bevond, zodat iedereen in de stad goed zichtbaar bleef. Iedere dag begon met zingen om iedereen voor de ochtendinleiding samen te brengen. Daarna was er koffiepauze waarin nieuwe contacten konden worden gelegd. Elke ontmoeting vraagt van ons dat we over 'de drempel tussen jou en mij' heen stappen – terwijl we ons realiseren hoe verbazingwekkend verschillend wij van elkaar kunnen zijn. Het vergt moed om de ontmoeting te wagen. De taal kan één van de barrières zijn – hoe kan ik contact krijgen met iemand die mijn taal niet spreekt en maar weinig Engels, Duits of Tsjechisch, maar die zo hartelijk naar me glimlacht dat ik het toch maar moet proberen.

De afsluiting van het congres (foto Bernard Heldt)

De pauzes, de werkgroepen, de excursies en het culturele programma met dans en muziek s' avonds zorgden voor veel ontmoetingsmogelijkheden buiten de begrenzingen van de taal. Er was een groot aanbod aan werkgroepen – van gezamenlijk schilderen of beeldhouwen tot gesprekgroepen waar de deelnemers hun eigen vragen konden inbrengen. De deelnemers van een van deze groepen hadden twee fantastisch mooie schilderijen van de stad gemaakt die de burgemeester van Praag als geschenk zou krijgen. Anderen hadden met vilt, hout of steen gewerkt, gedanst en gemusiceerd. Weer anderen hadden aan het thema gewerkt door middel van een rollenspel, waarin problemen zichtbaar werden die men als mens met een ontwikkelingsstoornis in het dagelijks leven tegenkomt. Na de lunch was er iedere dag een mogelijkheid om de cultuurstad Praag beter te leren kennen, oude en nieuwe geschiedenis te zien en te horen, kunst en architectuur te bekijken of met een boot over de Moldau te varen. s' Avonds kwam iedereen weer bij elkaar om naar muziek te luisteren, "De kleine Prins" te zien en om middeleeuwse Tsjechische muziek te horen en volksdansen te dansen. Er is veel plezier gemaakt die dagen!

Bij de afsluiting was er veel enthousiasme over deze vernieuwde brug die mensen uit heel Europa verbindt. Drie brugpeilers staan er nu al: een in Berlijn (1998, 'ontmoeting als levenskunst'), een in Dornach (2001, 'bruggen bouwen') en nu dus ook een in Praag. Het is nog niet beslist waar de volgende zal worden neergezet – maar er was een standvastige wil te bespeuren om door te gaan. En dan zullen alle nieuwe vrienden uit Praag oude vrienden worden zijn.....

VACATURES

De Noorderhoeve is een gemengd biologisch dynamisch landbouwbedrijf (30 ha) waar dagelijks 35 mensen met een zorgvraag onder begeleiding van de boeren en boerinnen meewerken. Ter ondersteuning van ons team en de cliënten zoeken wij een

Ondernemende Zorgcoördinator voor 24 uur per week (60%) met affiniteit voor zorg en landbouw

Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden:

De zorgcoördinator is verantwoordelijk voor het in gang houden van de ontwikkeling van de op de Noorderhoeve meewerkende cliënten. De zorgcoördinator ondersteunt de te starten woonvoorziening (8 cliënten GVT) op de Noorderhoeve met zijn/haar expertise.

Hij/zij geeft ten aanzien van de zorgverlening leiding aan het team en aan de zorgvergaderingen en is verantwoordelijk voor het implementeren van het beleid.

Hij/zij organiseert en is betrokken bij alle intake/ en afrondingsprocedures en de cyclisch terugkomende ontwikkelingsgesprekken van de cliënten. Hij/zij zorgt voor een goede verslaglegging en draagt zorg voor de administratieve werkzaamheden rond de zorgverlening.

Hij/zij is in staat in crisissituaties adequaat te handelen. De zorgcoördinator ziet toe op de kwaliteit van de zorgverlening en maakt deze toetsbaar.

Functie-eisen: Leidinggevende en organisatorische kwaliteiten. Goede communicatieve en empathische vaardigheden. In staat zijn de informatie van de evaluaties toegankelijk en inzichtelijk te verslaan. Open staan voor het bedrijfsmatige karakter van de boerderij en het daarmee samenhangende ondernemerschap. Kennis van biologisch dynamische landbouw en antroposofische zorgverlening is een voorwaarde. Interesse in de Camphillbeweging.

De zorgcoördinator moet zicht hebben op het begeleidingstraject van cliënten uit de verslavingszorg, de psychiatrie en de ontwikkelingsmogelijkheden van verstandelijk gehandicapten.

Wij bieden: Een interessante werkring binnen een dynamisch bedrijf dat volop in ontwikkeling is. Veel uitdaging en afwisseling. Het eerste jaar salariering volgen de CAO gehandicaptenzorg en daarna de mogelijkheid om binnen het bedrijf tot de maatschap toe te treden. Mogelijkheden tot het nemen van initiatieven.

Tevens zoekt **De Noorderhoeve** per 1 december 2005 voor haar nieuw te starten woonvorm voor 8 cliënten (GVT) de volgende medewerkers:

Teamleider wonen (100%)

Hoofdtaken van de functie: Coördineren en realiseren van het optimaal begeleiden van de cliënten. Geeft leiding aan het team in het huis en aan het overleg, onderhoudt contacten. Geeft sturing aan de huiscultuur. Levert bijdrage aan het beleid en beheer van materiaal en middelen en administratieve taken.

Functie-eisen: • Heeft bij voorkeur HBO opleiding, zorgvuldige en professionele beroepshouding. • Minimaal 5 jaar ervaring in de zorg en is leergierig. • Zelfstandigheid en initiatiefrijk, koers kunnen bepalen. • Goede communicatieve en sociale vaardigheden en leidinggevende capaciteiten. • Verbinding hebben met de antroposofische zorgverlening, Camphill en de biologisch dynamische landbouw. • Representativiteit, systematiek en ordelijkheid zijn voor deze functie van belang.

Woonbegeleiders (100% en 40% en oproepkracht)

Hoofdtaken van de functie: Begeleiden van de cliënten. Deelnemen aan overleg en onderhouden van contacten. Bijdrage leveren aan het beleid. Werkt zelfstandig in constructieve samenhang met het team. Beheer van materiaal en middelen. Levert een bijdrage aan de huiscultuur en het culturele leven.

Functie-eisen: • Afgeronde MBO opleiding, inzicht in de sociiaaltherapie. • Zelfstandigheid en verantwoordelijkheidsgevoel • Goede sociale en communicatieve vaardigheden met accent op gelijkwaardigheid. • Eerlijkheid, integriteit en betrouwbaarheid • Ordelijkheid, systematiek en gevoel voor hygiëne.

Ondersteunend groepsleider 55%

Hoofdtaken van de functie: Het verrichten van huishoudelijke taken, waar mogelijk samen met cliënten. Assisteren bij verzorgende taken. Het deelnemen aan overleg. Mede verzorgen van de huiscultuur.

Functie-eisen: • Affiniteit met en kennis van huishoudelijk werk. • Zelfstandig en volgens schema uit kunnen voeren van werkzaamheden. • Sociale en communicatieve vaardigheden: tact, luisteren, geduld en betrokkenheid. • Oplettendheid en ordelijkheid, integriteit en betrouwbaarheid

Voor deze vacatures is de CAO gehandicaptenzorg van toepassing.

U kunt Uw sollicitatie voor 10 september richten aan De Noorderhoeve, personele zaken, Duinweg 125, 1871 AH, Schoorl. Informatie telefoon (072) 509 17 38, mevr. H. Speelman.

OlmenEs is een antroposofische woon- en werkgemeenschap voor volwassenen met een ontwikkelingsstoornis. Er wonen momenteel 100 bewoners. Binnen afzienbare tijd groeien we naar 120 bewoners.

Wij hebben per 1 oktober een vacature in een van onze woonhuizen, de Juniperus, voor de functie van

huisleider (m/v) 100%

In de Juniperus wonen twee groepen, één met acht en één met vijf volwassenen. Een aantal mensen heeft een speciale zorgvraag; daar is ook extra begeleiding voor. De huisleider coördineert de werkzaamheden in het huis en geeft leiding aan de medewerkers.

Tevens levert hij/zij samen met collega huisleiding en de coördinator zorg een bijdrage aan de ontwikkeling van de zorg in OlmenEs.

Wij zoeken iemand met

• enthousiasme. • ervaring in de heilpedagogie/sociaaltherapie • de afgeronde heilpedagogische opleiding. • aantoonbare ervaring met leidinggeven.

Onze voorkeur gaat uit naar iemand die de antroposofie in zijn/haar leven als inspiratiebron kent.

Salaris en overige arbeidsvoorwaarden conform de CAO-gehandicaptenzorg.

Voor inlichtingen over de functie kunt u contact opnemen met Janneke Doeksen of Willem de Koning, telefoon (0516) 43 81 00.

Schriftelijke sollicitaties kunt u vóór 12 september richten aan: OlmenEs, t.a.v. Janneke Doeksen, Beatrixoord 1, 8426 GM Appelscha.

Op 4 km. afstand van Breda ligt sociaaltherapeutische boerdijngemeenschap **De Beukenhof**, ook wel zorgboerderij genoemd. Hier wonen en werken ongeveer 30 mensen met een verstandelijke handicap. Er zijn verschillende groepswoningen op het terrein, variërend in grootte en begeleidingsbehoefte. Ook zijn er drie stadshuizen gevestigd in Breda.

Wij zijn op zoek naar: een seniormedewerker

wonen voor 2 van onze woonhuizen, waar in totaal 8 deelnemers wonen.

Als seniormedewerker wonen coach je medewerkers. Je bevordert de deskundigheid en het methodisch werken. Je zorgt voor een optimale coördinatie van de ondersteuning van deelnemers. Je bent het eerste aanspreekpunt en geeft mede-uitvoering aan de dagelijkse gang van zaken. Je treedt op als representant van de voorziening waardoor er eisen worden gesteld aan voorkomen en gedrag.

Onze wensen: HBO werk- en denkniveau. Een zorginhoudelijke HBO opleiding (bijv. HBO-V, HBO SPW, Z-/B- verpleegkunde). Ruime ervaring en uitgebreide praktijkgerichte vakkennis. Kennis van en ervaring met het coördineren op zorginhoud, coachingsmethodieken en interventie. Ervaring met het werken vanuit het antroposofische mens- en wereldbeeld of een stevige interesse je daarin te scholen en de wil je daarmee te verbinden. Een heldere visie op zorg. Sociale vaardigheden en oplettendheid. Binnen richtlijnen van beleid, protocollen en procedures wordt zoveel mogelijk zelfstandig gewerkt. Er is sprake van verantwoordelijkheid voor veiligheid van deelnemers en medewerkers in de woonhuizen.

Indien niet aan deze wensen kan worden voldaan, is het onnodig te reageren.

Wij bieden: Een interessante werkplek op een mooie locatie in een veelzijdige gemeenschap, veel aandacht voor scholing en persoonlijke ontwikkeling en salariering volgens CAO Gehandicaptenzorg.

Voor meer informatie: telefoon (076) 524 60 00. Je sollicitatie graag schriftelijk, onder vermelding van sollicitatie seniormedewerker wonen, vóór 12 september 2005 naar: ▶

STUDIE OPEN DAGEN

• **Autisme en expressieve communicatie**, 15 september te St.Niklaas(België). workshop/studiedag georganiseerd door Autisme Centraal, telefoon 0032 9 238 18 18, www.autismecentraal.com.

• **Communicatie met zeer ernstige verstandelijk gehandicapte mensen**, 16 en 23 september en 7 oktober in zalencentrum Pineta te Nunspeet. Kosten € 495,-. Informatie W.I.V. telefoon (0651) 51 79 94, werkcentrum@pandora.be

• **Studiedag fysiotherapeuten werkzaam in de heilpedagogie**, 24 september in Christophorus te Bosch en Duin. Aanmelding en informatie joostvandongen@hetnet.nl of telefoon (0575) 54 54 00

• **Omgaan met vragen over seksueel misbruik**, 28 september in Utrecht of omgeving. De cursus bestaat uit 14 dagdelen. Kosten € 1.580,-. Informatie NIZW, telefoon (030) 2306 455 of cursus@nizw.nl.

• **Dilemma's in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking**, 30 september 2005 in De Reehorst in Ede. Congres over vrijheidsbeperking. Organisatie NGBZ en NIP/NVO. Nadere informatie op de website van NGBZ en NIP/NVO.

• **Diagnostiek van seksueel misbruik van mensen met een verstandelijke beperking**, 30 september, 14 en 28 oktober, 11 en 25 november (reservatum: 9 december) te Den Haag Een geaccrediteerde leergang van tien dagdelen voor gedragsdeskundigen. Informatie en aanmelding bij "Bosch & Suykerbuyk trainingscentrum", www.bosch-suykerbuyk.nl, telefoon (0546) 57 61 37 of telefoon (026) 370 20 70

• **Van Lege Tijd naar Vrije Tijd**, 11e landelijke PhiladelphiaSupport ontmoetingsdag autisme, 1 oktober in Landstede te Harderwijk. Info en aanmelden telefoon (030) 236 37 38 of www.philadelphiasupport.nl

• **Inner work with primary metals of our planetary system**, 5 tot en met 9 oktober in Daidalos Burn-out centrum te Driebergen. 5-daags trainingsseminar (in het Engels) door Christopher Bee. Kosten € 575,-. Organisatie Annejet Rümke en Natalie Peters. Informatie bij Natalie Peters, telefoon (072) 509 15 96, e-mail mimir@quicknet.nl

• **Leiderschap in de zorg**, 6 oktober. Discussiebijeenkomst georganiseerd door Tranzo. Informatie telefoon (013) 466 29 69.

• **Landelijke studiedag voor logopedisten in de zorg voor mensen met een verstandelijke handicap**, 7 oktober in De Schakel te Nijkerk. Informatie bij de NGBZ, telefoon (030) 230 65 90

• **Autisme Congres**, 8 oktober in de Jaarbeurs te Utrecht. Congres van de Nederlandse Vereniging voor autisme. Informatie telefoon (030) 229 98 05 of info@autisme-nva.nl

• **Nationale Dag Geestelijke Volksgezondheid**, 10 oktober in De Reehorst te Ede. Organisatie en informatie Nationaal Fonds Geestelijke Volksgezondheid www.nfgv.nl, telefoon (030) 297 11 97.

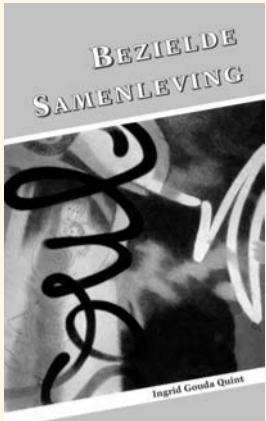
• **Seksuologische hulpvraagverduidelijking van mensen met een verstandelijke beperking**, 13 oktober in Amrâth hotel te Born-Sittard. Kosten € 100,-. Informatie en aanmelding bij "Bosch & Suykerbuyk trainingscentrum", www.bosch-suykerbuyk.nl, telefoon (0546) 57 61 37 of telefoon (026) 370 20 70

Stichting De Beukenhof, t.a.v. mevrouw C.I.M Weterings, personeelsfunctionaris, Vuchtschootseweg 41, 4838 GJ Breda. E-mail: kimw@stichtingdebeukenhof.nl Indien je op 23-09-2005 geen reactie hebt ontvangen, dan kun je ervan uit gaan dat we in gesprek zijn gegaan met andere kandidaten.

De Misaëlgroep (Midgard) zoekt een Ervaren groepsmedewerker (80 - 100%)

De Misaëlgroep is een groep waar 10 mannelijke en vrouwelijke bewoners, in de leeftijd van 17 tot 45 jaar wonen. De groep is verdeeld in twee kleinere groepen, één van 4 en één van 6 bewoners. Op beide groepen wonen mensen die emotioneel en sociaal zeer kwetsbaar zijn en dientengevolge veelal een individuele benadering vragen. Sommigen kunnen op onverwachte momenten sterk impulsief reageren. De bewoners vragen een warme, omhullende begeleiding. Hierbij is voorspelbaarheid, een duidelijke structuur en veiligheid zeer belangrijk.

Lees verder op pag 6

Bezielde Samenleving

Door Ingrid Gouda Quint, 104 blz., € 10,00, ISBN 9081001116, Uitgave Comité 100 jaar Bernard Lievegoed

In een boek dat speciaal ter gelegenheid van de 100e geboortedag van Bernard Lievegoed wordt uitgegeven, komt een aantal maatschappijvernieuwers aan het woord: prof. dr. Bahlman, prof. ir. Van Egmond, drs. Van Es, dhr. Van Dieren, dhr. Krouwel, prof. dr. Wempe, dr. Wijffels en prof. dr. Zwart. Zij kenmerken zich door hun authentieke, innoverende en kritische instelling die ook tekenend was voor Bernard Lievegoed. Dit boek is een eerbetoon aan hem.

Tevens is als voorbeeld van zijn integrale wetenschappelijke benadering en de praktische toepassing ervan, een lezing opgenomen die Bernard Lievegoed in 1980 heeft gehouden tijdens het wegebouwcongres in Berlijn 'De mens als schepper van zijn omgeving.'

Blijf nog even. 166 gedichten van mensen met een verstandelijke handicap over liefde, vriendschap en familie.

160 blz., € 11,90, ISBN 9070415356

Het Poëziegala in Concertzaal Vredenburg te Utrecht op 26 mei was een groot succes. Hoogtepunt was de aanbidding door Freek de Jonge aan Dichter des Vaderlands Driek van Wissen van het eerste exemplaar van de bundel Blijf nog even. 166 gedichten van mensen met een verstandelijke handicap over liefde, vriendschap en familie. De bundel laat zien hoe verstandelijk gehandicapten denken en dichten over de eeuwige thema's als liefde of geen liefde, leven en dood.

De verstandelijk gehandicapten die in deze bundel publiceren zijn veelal via workshops Taalvorming aan het schrijven geraakt. Ze communiceren zo op een unieke manier, ze ontwikkelen hun taalvermogen, ze worden zelfstandiger, mondiger en zelfverzekerder. Dat waren ook de uitkomsten van een groot onderzoek dat de Stichting AGO uitvoerde onder instellingen waar workshops werden gegeven met de speciaal voor deze doelgroep ontwikkelde methodiek.

Verhaal van een ouder: als je kind niet meer thuis kan wonen

Door Mieke Roijmans-Maas, Uitgever Unibook, € 14,95, ISBN 9026965931

In het boek 'Het verhaal van Auke', vertelt Mieke Roijmans, moeder van Auke en nog vier andere kinderen, over haar gezin en over het besluit dat het waarschijnlijk voor iedereen beter is als Auke elders gaat wonen. Auke is dan bijna twee jaar oud. Het is een positief en open boek over de beslissing om een kind met een ernstig meervoudige handicap naar een instelling te laten verhuizen.

Spelend ontwikkelen Een inventarisatie van spelmogelijkheden en vormen van spelbegeleiding voor verstandelijk gehandicapten

Door H. van Amelsvoort, N. Bolhuis, M. Damhuis en U. Scholten, Van Gorcum, Assen, 2005, 100 pagina's, € 16,95, ISBN 9023238060

Spelend ontwikkelen is de opvolger van de in 1985 verschenen uitgave "Spel en speelgoed bij geestelijk gehandicapte kinderen". In de loop der jaren hebben zich in theoretisch opzicht weinig opzienbarende ontwikkelingen voorgedaan. De inzichten ten aanzien van de "spelhulpvraag" van de verstandelijk gehandicapte zijn daarentegen in de afgelopen jaren wel veranderd: het accent is geleidelijk aan verschoven van aandacht voor de "beperkingen" naar aandacht voor de "mogelijkheden", waarbij een zo harmonisch mogelijke ontwikkeling en persoonlijkheidsvorming centraal staan. In deze uitgave worden zowel de theorie als de praktijk van spel beschreven. Behalve de wijze van observatie worden ook de spel-, ontwikkelings- en belevingsniveaus nader toegelicht. Verder wordt een aantal nieuwe spelprogramma's en methoden beschreven. Deze zijn ontwikkeld aan diverse universiteiten en worden deels al door spelbegeleiders toegepast. Het geheel wordt verduidelijkt met beschrijvingen uit de praktijk.

Het Maartenhuis viert feest

Door Peer Elstgeest, directeur

Sinds 1953 wordt er zorg verleend op de plek waar sinds 1980 Camphillgemeenschap Maartenhuis vertoeft. En het Maartenhuis wil dit heugelijke feit, 52 jaar zorg waaronder 25 jaar Camphillgemeenschap Maartenhuis, vieren samen met iedereen die betrokken is geweest bij deze zorgplek waaronder HPV-instellingen. De uitnodiging voor zaterdag 1 oktober as. is inmiddels al verstuurd naar de directies van de instellingen.

Op dit feest wordt ook een historisch boekwerkje over de afgelopen 52 jaar gepresenteerd waaruit blijkt dat het geen toeval kan zijn dat deze mooie zorgplek op Texel aan de Ruijslaan al zo lang bestaat. Van een vakantieopvang voor stadse bleekneusjes groeide de plek naar een zorgverlening voor mensen met een specifieke zorgvraag voor volwassenen en kinderen. Met daarbij het plan dat binnenkort het stenen gebouwtje uit 1953 wederom beschikbaar komt voor vakantieopvang (zoals het ooit begonnen is).

De laatste 25 jaar wordt zeker gekenmerkt door het zoeken naar een eigentijdse invulling van de Camphillidealen op het Maartenhuis. Als de toenmalige medewerkers (de intern wonenden van het Maartenhuis) in 1985 zich afvragen of de Camphillimpuls wel voldoende vernieuwend was om van daaruit zorg te verlenen, dan kunnen we nu verzuchten dat het weliswaar vernieuwend is maar ook voortdurend aan onderhoud en bijstelling onderhevig is. Welnu, tot ziens op zaterdag 1 oktober op Texel in het Maartenhuis.

Vervolg pagina 5

VACATURES

Wij verwachten van de medewerker dat hij/zij een sterke en stabiele persoonlijkheid bezit en van daaruit vorm en structuur kan bieden aan de bewoners, doorzettingsvermogen heeft en stressbestendig en flexibel is, in staat is in teamverband te kunnen werken, kan werken met en vanuit individuele structuurprogramma's, een afgeronde SPW-opleiding of daaraan gelijkwaardig bezit en een ruime ervaring met de doelgroep heeft.

Inlichtingen zijn verkrijgbaar bij Ralph Hessels (0226 39 69 52) en schriftelijke sollicitaties kunt U richten aan Midgard, t.a.v. de heer Gé Wiltenburg, Postbus 71, 1749 ZH Warmenhuizen.

met spoed gezocht: cartoonist m/v

De redactie wil Janet Steenhuis, al drie jaar lang de vaste cartoonist voor de Verbinding, heel hartelijk bedanken voor haar inzet. Helaas stopt Janet met tekenen voor de Verbinding wegens werkzaamheden elders. Dus is de redactie op zoek naar een nieuwe tekenaar / cartoonist. U kunt reacties sturen aan het redactieadres (zie colofon).

COLOFON

10^e jaargang, nummer 91 september 2005

De Verbinding is het informatiebulletin van het Heilpedagogisch Verbond en verschijnt 11x per jaar. Het wordt gemaakt voor medewerkers, ouders en belangstellenden die betrokken zijn bij de heilpedagogie en sociaaltherapie. Verspreiding vindt plaats via de secretariaten en de huizen van de lidinstellingen van het HPV en het HPV secretariaat. Verzending naar huisadres is mogelijk. De samenstellers behouden zich het recht voor ingezonden mededelingen te redigeren.

Inleveren kopij voor volgende Verbinding vóór 23 september 2005 Verschijningsdatum volgende Verbinding 8 oktober 2005

Samenstelling: Bernard Heldt, Ageeth Koning Eindredactie: Ageeth Koning, e-mail: verbinding@heilpedagogie.nl

Hoofdredacteur: Bernard Heldt Productie: Buro Laga, Arnhem Cartoon: Janet Steenhuis, Arnhem

Redactieadres: Secretariaat Heilpedagogisch Verbond Postbus 560 3700 AN Zeist Tel: (030) 694 55 40 Fax (030) 694 55 90 E-mail hpv@heilpedagogie.nl